СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 256. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го ЛИСТОПАДА 1951. No. 256. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 2, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКІВ ВІД 1 ЛИСТОПАДА

Вашингтон. 31 жовтня. — Підвищення особисто-доходового податку і податку різнородних виробів та продуктів входять в життя з днем 1 листопада, згідно з новим податковим законом з 1951 р., який досягав до 18 відсотків від платень і інших прибутків, тепер буде підвищений до 20 відсотків і його будуть вибирати вже при найближчій виплаті заробітків, якщо опісля покажеться, що при виплаті заробітків стягнули підприємці замало, то решту мусить доплатити податковець при висиланні річного податкового виказу перед або на 15 березня наступного року. Такий додатковий податок може сягати 11—12 відсотків більше ніж теперішній. Нові податки від продажу на деякі вироби увійдуть з 1 листопада, як напр. на домашнє устаткування, автомобілі й їх частин ,спортові вироби, фотографічні апарати, а теж від таких продуктів особистого вжитку, як алькогольні напитки, отже горілку, пиво, вино; далі від цигареток й газоліни до авт. — Ціни на авта або інші подібні предмети не будуть підвищені. доки на складах буде запас тих, що вже вироблені ,одначе деякі вироби подорожіють негайно. Підвишка цін залежатиме від підвишки коштів продукції і на таку підвишку мусить дати згоду директор стабілізації цін. На всякий випадок уже тепер можна буде помітити різницю в цінах при закупні деяких продуктів по крамницях. — Плачення податків буде ускладнене для деяких корпорацій ,які платитимуть цьогорічну підвишку при потатковім звіті з 1951 р. аж в 1952 році.

Теперішній податок від продажу виказує мільйони недобору

Міський податок від продажу в Ню Йорку, підвищений з 1 травня цього року з двох на три відсотки, виказує $3,000,000 недобору вже за перший квартал теперішнього скарбового року, що почався з 1 липня. Урядовці надіялися, що підвишка податку від продажу принесе дохід на $15,000,000 квартально, тим часом звіт за теперішній квартал виказує неповних $12,000,000. В наслідок цього місто мусить позичити гроші на заплачення різних видатків, які надіялися покрити з податку від продажу.

НОВИЙ ГОЛОВА ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ ПРОТИ „ПРОТЕКЦІЙ"

Вашингтон.—Френк Е. МекКінні, новоoбраний голова Краєвого Демократичного Комітету, приймаючи це почесне становище, заявив, що він не буде терпіти в своїй організації людей, які схочуть використувати свої впливи на урядовців для різних особистих користей. Його вибрали одноголосно після того, як дотеперішній голова Вилием М. Бойл заявив своє зречення з причини поганого здоров'я. Бойл зрікся становища саме під час критики яка закидала йому, що він використовує своє становище, для виявлення позичок приятелям з Федеральної Корпорації Відбудови. МекКінні в своїй промові висловився проти приймання дарів, які виглядають на хабарництво. Він звернувся з закликом служити для народу з чистими руками. Для переведення такої праці буде відновлена головна квартира партії у столиці.

К.І.О. ПРОТИ МІЖ-ЮНІЙНИХ СУПЕРЕЧОК

Ню Йорк. — Щоб позбутися так званих „юрисдикційних суперечок", тобто суперечок між юніями про те, котра юнія має виконувати якусь працю. Всі члени Конґресу Індустріяльних організацій ухвалили скласти між-юнійний контракт, який визнає такі суперечки за незаконні. Цей контракт може бути запропонований судам, якщо б до того дійшло. Суперечки мають бути вирішувані взаємним порозумінням, а якщо не можна того осягнути, тоді треба віднестися до арбітражу, тобто до посередництва самої організації К.І.О., ухвала якої обов'язкова для обох сторін.

У страйку докових робітників у Ню Йорку дійшло до зменшення напруження між юнією і недисциплінованими членами, які взяли участь у страйку. Обидві сторони погодились передати вирішення суперечки стейтовій службі посередництва, а тим часом мали б усі повернутися до роботи. Також помітно злагіднення непорозумінь між власниками кораблів і юнією корабельних офіцерів, які хочуть вести дальші переговори за підвищення платень.

● **Апеляційний суд потвердив присуд на чотирьох завідателів фонду поруки комітету, званого Конґресом Громадянських Прав.** Вони відсиджують кару тюрми за відмову послухати судового наказу принести касові книжки до суду.

БРИТАНСЬКА КНЯЖА ПАРА В ГОСТЯХ У СТОЛИЦІ

Вашингтон. — Наслідниця британського королівського престолу, княжна Єлисавета і її чоловік, князь Единбурґу, приїхали з Канади літаком до столиці на 45-годинну гостину і їх привітав президент Труман та півмільйона населення. Це вже четверті з черги відвідини Америки британською родиною від часу визволення Злучених Держав від британського панування, й перші відвідини від 1939 р. Впродовж п'яти годин княжа пара зустріла газетних кореспондентів на пресовій конференції, обідала з президентом в готелі Статлер й привітала сотню осіб з дипломатичного корпусу й високих урядовців, що прийшли з ними побачитися в Домі Блера, де тимчасово замешкує президент з уваги на перебудову Білого Дому. При висадці з літака на Національному майдані гостей привітав президент Труман у приявності 3,000 осіб з усіх прошарків населення, військова оркестра відограла обидва національні гимни, а відділи армії, повітряних сил і морської піхоти віддали належний салют в час, коли гармати гриміли сальвою з 21 вистрілів. Привітну промову виголосив президент при зустрічі, княжна відповіла, а другу промову сказала до преси. Гості виїздять негайно до Канади, звідки мають від'їхати додому.

В АМЕРИЦІ

● **Канадієць українського роду, Іван Яремко, кандидує на посла до** провінційного парляменту провінції Онтеріо, з консервативно-поступової партії з округи Торонто—Велдвудс. Це діяльний член Комітету Українців Канади. Вибори відбудуться 22 листопада.

● **Цьогорічний День Подяки припадає на 22 листопада** тому, що листопад має п'ять четвергів. а не чотири. Конґресовий закон з 1941 р. змінив постанову закону в цій справі, кажучи що День Подяки має бути святкований четвертого, а не останнього четверга листопада.

● **Сімдесят мільйонів долярів призначила стейтова будівельна комісія на очищення перестарілих заулків в місті Ню Йорку.** Упродовж двох років має бути перебудовано шістдесят акрів міських ґрунтів з 5,000 мешканцями.

● **$140,000 відшкодування від міста Ню Йорку дістала вдова** пані Марія Крофорд по смерті чоловіка й батька трьох дітей, вбитого помилково поліціянтом п'ять років тому. Разом з відсотками вони дістануть $168,000.

● **Попередили крадіж $600,000,** призначених на виплату персоналу на летунському майдані Мичел Філд під Ню Йорком. Крадіж готували самі службовики. Втаємничений вояк Джері Гаверд з Ню Лондон, у стейті Конетикат, повідомив про змову Федеральне Слідче Бюро.

ЛИВАН ПРИЛУЧУЄТЬСЯ ДО НАФТОВОГО КОНФЛІКТУ НА ОРІЄНТІ

Бейрут, Ливан. Ливанська Палата Депутатів прийняла вчора одноголосно резолюцію, домагаючись від уряду, щоб він негайно почав заходи для перевірки своїх договорів з чужинними нафтовими компаніями. Підчас дискусії над резолюцією поодинокі депутати гостро критикували американську компанію транс-арабського нафтопроводу, закидуючи їй, що вона контрабандою постачає нафту Ізраїлеві та не затруднює стільки ливанців, скільки вона зобов'язалася затруднювати. Нафтопровід Арабсько-Американської Нафтової Компанії, власником якої є Стендарт Ойл з Ню Джерзі, Стендарт Ойл з Каліфорнії та Саконі Вакуум і Тексаська Компанія, — завідує найдовшим в світі нафтопроводом, яким пливе нафта із Савдівської Арабії над Перською затокою через Йордан, Сирію і Ливан до Сідон на ливанському побережжі. Нафтопровід має 1,068 миль довжини і ним перепливає понад 300,000 барилок нафти денно. Компанія, на підставі договору з Ливаном, ратифікованим ливанським парляментом в 1947 році, платить Ливанові річно 110,000 долярів за вживання його території для нафтопроводу, і додатково 70,000 за ливанську охорону того нафтопроводу. Минулого року компанія підписала доповнення до того договору, на підставі якого вона платить додатково по два центи за кожну тону нафти, навантажуваної на кораблі в Сідон, що приносить Ливанові дальших понад 300,000 долярів річно.

ДЕПАРТ. СТЕЙТУ СПОДІВАЄТЬСЯ УСУНУТИ НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ІРАНОМ І АНГЛІЄЮ

Вашингтон. — Джеймс Вебб, діючий секретар стейту під час відсутности Діна Ачесона, який виїхав до Парижу, виявив оптимізм, коли згадував про нафтові непорозуміння між Іраном і Західніми країнами, в першу чергу з Великобританією. На пресовій конференції він сказав, що розмови з прем'єром Ірану, Могамедом Мосадех дають надію на відновлення переговорів у справі нафти, а при цій нагоді дав зрозуміти, що він не може виявити більше подробиць в цій справі. З інших джерел відомо, що одно або два „невтральні" нафтові підприємства можуть вислати своїх знавців на віднову нафтових рафінерій в Абадан, уживаючи до цього англійських техніків для роботи. Америка домагається того, щоб взагалі іранську нафту можна було експлуатувати для потреб Західніх країн, а американські урядовці думають, що це можливе.

ГАРИМАН ПЕРЕДБАЧУЄ НОВУ ДОПОМОГУ ДЛЯ БРИТАНІЇ

Вашингтон, 31 жовтня. — Голова Верховного Суду заприсягнув В. Атерела Гаримана на становищі директора Агенції Взаємної Безпеки, саме в час, коли президент Труман підписав закон, який покликає до життя таку організацію з окремим директором для розподілу $7,328,903,976 на фінансову й військову допомогу між закордонними державами. Гариман вибирається негайно до Лондону на конференцію з новим прем'єром Англії, Винстоном Черчилем. На конференції з представниками преси Гариман дав зрозуміти, що Британія може дістати нову допомогу, щоб не допустити до дальшої інфляції в державі. Він сказв кореспондентам, що „все може змінитися з уваги на дійсність". Такою дійсністю треба вважати британську інфляцію, яка викликає дефіцит у виплатах закордоном. Він заявив, що в Лондоні має зустрітися на конференції з міністром скарбу Ричардом А. Ботлером і міністром закордонних справ Антоном Іденом.

ГРЕЦІЯ ПРИГАДУЄ БРИТАНІЇ СПРАВУ КИПРУ

Атени. Вчора на першій сесії нового грецького праляменту знову була видвигнена справа Кипру, як один з прогресивних депутатів хотів знати, чому новий уряд премієра Плястіраса не видвигнув грецьких претенсій до того острова в своїй заяві про закордонну політику країни. Йому відповів міністер закордонних справ, заявляючи, що становище грецького уряду в тій справі „таке саме, як грецького народу", отже грецький уряд теж вважає, що Британія повинна передати цю свою важливу середземноморську колонію Греції, але уряд свідомо не видвигає тої справи тепер, щоб не комплікувати ще більше британського становища на Близькому Сході, вже й без того досить скомплікованого в Ірані, Єгипті та інших арабських країнах. Венізельос висловив надію, що цю справу можна буде мирно полагодити у відповідному часі.

НІМЦІ СТАВЛЯТЬСЯ КРИТИЧНО ДО ЕВРОПЕЙСЬКОЇ АРМІЇ

Бонн, Німеччина. — Серед колишніх німецьких старшин, як теж серед самих аліянтських, збільшується критичне наставлення до пропозицій творити багато-національностеву европейську армію, яку вважається знаменитою політичною концепцією, але слабою під чисто військовим оглядом. Німецькі військові експерти добачують теж безліч організаційних труднощів і вони переконані, що заки така армія буде створена та приготована до акції, Европа могла б легко впасти жертвою аґресії. Найкращою розв'язкою в цій справі вони вважають творення національних військових частин і підпорядкування їх головному командуванню ген. Айзенгавера. Теж в аліянтських військових колах починає переважати думка, що найпростішою розв'язкою німецької участи в спільній обороні було б створення кільканадцяти окремих німецьких дивізій, командантом яких був би американський або англійський генерал, підпорядкований французькому генералові Жуенові, командантові сухопутніх збройних сил в штабі ген. Аюзенгавера.

ПЕРША ПЕРЕМОГА КОНСЕРВАТИСТІВ В НОВОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

Лондон. — Після перемоги у виборах, консервативи здобули вчора свою першу перемогу в парляменті, вибираючи більшістю 318 голосів, проти 250 опозиційних, свого кандидата на спікера Палати Громад. Під час виборів прийшло теж до першої гострішої „виміни думок" між консервативними і лейбуристськими представниками. Ці останні, відступаючи від дотеперішньої традиції, були видвигнули свого окремого кандидата на спікера. Спікером вибрано Вільяма Шеферда Моррісона, 58-літнього консерватиста, що займав вже багато високих урядових постів. Премієр Черчил рівночасно повідомив про дальші призначення на міністеріяльні пости, які досі ще не були заповнені, включно із секретарем війни, яким наймeновано ген. А. Г. Геда. Не зважаючи на суперечності під час виборів спікера Палати, після його вибору представники всіх партій заповіли йому свою піддержку в його відповідальній праці.

● **Американська військова місія** під проводом ген. Спрея, що в останньому перевірювала можливості американських військових баз в Еспанії, закінчила свою працю та виїжджає з Мадриду до Вашинґтону.

● **Британія вислала** дальші підкріплення для своїх збройних сил на Близькому Сході, в цьому теж чотири нові нищильники на скріплення середземноморської фльоти.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ КАЛЕНДАР УНС НА 1952 р.

Адміністрація „Свободи" повідомляє, що вже появився і є в продажу великий Календар-Альманах Українського Народного Союзу на 1952-ий рік. В Календарі, крім календарної частини із зазначенням українських та американських церковних і національних свят, що тим разом поміщені при кінці книжки, є понад тридцять коротких статей, оповідань, споминів, віршів та загальних інформацій. Крім редакційних статтей, в цьому Календарі надруковані праці загально-відомих авторів: Є. Маланюка, І. Смолія, В. Барки, К. Туркала, В. Січинського, д-ра Степана Барана, Яра Славутича, І. Кедрина, Р. Купчинського, Марії Струтинської, М. Островерхи, д-ра І. Раковського, Л. Луцева, О. Тарнавського, В. Блавацького, І. Керницького, Б. Базилевича, М. Понеділка, І. Колосіва, В. Оренчука та інших. Календар надрукований на першорядному папері, в мистецькій, ясно-синій окладинці та має 160 сторін друку, з деякими ілюстраціями в тексті. — Ціна Календаря, не зважаючи на великі кошти друку, виносить, як і в попередніх роках, тільки по одному долярові за примірник. Замовляти можна безпосередньо в Адміністрації „Свободи", або в місцевих Відділах УНСоюзу.

ЗРОБЛЕНО „ВЕЛИКИЙ КРОК ВПЕРЕД" В СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я В КОРЕЇ

КОМУНІСТИ ЗАПРОПОНУВАЛИ НОВУ ДЕМАРКАЦІЙНУ ЛІНІЮ, ЗБЛИЖЕНУ ДО АЛІЯНТСЬКОЇ

Токіо, 1. листопада. — Комуністична делеґація на мирових переговорах в Панмунджом в Кореї переломила вчора „мертву точку", на якій були зупинилися відновлені переговори, — пропонуючи нову демаркаційну лінію через цілий півострів, тепер вже далеко більше зближену до аліянтських вимог, ніж це було досі. Один з членів аліянтської делеґації заявив після нарад, що на них зроблено „великий крок вперед" в напрямку до остаточного перемир'я. Запропонована комуністами нова демаркаційна лінія цим разом вже фактично базується на фронтовій лінії, з малими тільки відхиленнями. Комуністи теж погодилися на встановлення широкої на чотири кілометри, по два з обох боків, „нічиєї території". В аліянтських колах вважається, — що ця остання комуністична пропозиція є найбільш реальний поступок з їхнього боку за всі часи переговорів та що вона усуває головну перешкоду в дотеперішніх нарадах. Досі комуністи ввесь час домагалися встановлення демаркаційної лінії на 38-мій паралелі й щойно в останньому були дещо „змодифікували" своє становище, але воно було далеке від задовільного. Щойно вчорашня пропозиція вказує на реальні можливості замирення. Проте, для кінцевого порозуміння необхідно ще усунути цілий ряд менших перешкод, включно з „уточненням" самої демаркаційної лінії. Аліянтський представник вчора після нарад заявив, що теж нова комуністична пропозиція ще не може бути „кінцевою розв'язкою демілітаризованої зони". В комуністичному пляні, наприклад, місто Каесонґ, останнє більше місто південно-корейської республіки перед 38-мою паралелею та в якому недавно відбувалися мирові переговори, зазначене в комуністичному пляні ще внутрі комуністичної окупаційної зони, хоча воно в ній ані не є, ані „не повинно бути". З аліянтського боку мається теж великі застереження щодо оборонних можливостей запропонованої комуністами лінії й аліянтські представники дали недвозначно до зрозуміння, що теж ця лінія буде неприємлива для аліянтського командування, яке дальше обстоюватиме свою пропозицію, хоча й не виключається деякого компромісу. В кожному разі можливість договорення в Кореї тепер вважається вже за цілком реальну.

„ШАТРОВА ДИПЛОМАТІЯ" В КОРЕЇ, аліянтсько-комуністичні переговори в Панмунджом в справі перемир'я, взяла вчора інший і кориснiший оборот, як комуністи запропонували нову демаркаційну лінію, цим разом вже дуже зближену до аліянтських вимог. На фото: аліянтський представник адмірал Бурке схиляється, входячи до шатра, в якому відбуваються переговори; за ним йдуть інші члени делеґації: ген. Ґреґ і голова аліянтської делеґації, адм. Тирнер Джой.

МАЙЖЕ ТИША НА ФРОНТІ В КОРЕЇ

Корейський фронт був вчора чи не найспокійніший за всі часи війни. Хоча на поодиноких секторах фронту приходило до коротких перестрілок між аліянтськими і комуністичними відділами, проте не занотовано жадної більшої акції ані жадної зміни в аліянтських чи комуністичних позиціях. Погана погода зменшила майже на половину теж акцію аліянтської авіяції і тільки американські суперфортеці Б-29 не зважали на непогоду та, керуючись радаром, виконали вночі одну з найбільших атак на ворожі воєнні об'єкти в запіллі. На самому фронті вчора не було чути вже навіть звичайної артилерійської перестрілки. — Спостерігачі вважають, що на такий стан могли вплинути й заавансовані мирові переговори в Каесонґ, вістка про які, — виходило б, не дійшла ще до аліянтських воєнних кораблів, що без будь-якої зміни продовжували звичайну облогу ворожих портів, бомбардуючи безупину ворожі портові споруди, довколишні шляхи постачання та скупчення ворожих військ.

В. ҐОМУЛКА ВІДПОВІДАТИМЕ ПЕРЕД КОМУНО-ПОЛЬСЬКИМ СУДОМ

Варшава. — Комуно-польський сойм рішив вчора передати під суд колишнього комуністичного заступника премієра Владислава Ґомулку та двох інших визначних колись комуністичних діячів, закидуючи їм „небезпечну діяльність" та „тітоїзм". Сойм ухвалив резолюцію, відбираючи парляментарну недоторканість Ґомулці та колишньому міністрові оборони — ген. Маріянові Спихальському і колишньому міністрові пошти, Юзефові Путекові. — Ген. Спихальського судитимуть за „злочини проти держави", Ґомулку за „окремо небезпечну активність підчас відбудови Польщі", а Путека за „розтратність". Дати суду ще не встановлено.

ЮГОСЛАВІЯ СТАНЕ ПО БОЦІ ЗАХОДУ НА ВИПАДОК ВІЙНИ

Беоґрад, Югославія. Маршал Тіто заявив вчора виразно і недвозначно, що Югославія, на випадок війни між Совєтським Союзом і аліянтами, стоятиме по боці Заходу. Тіто склав свою заяву на окремій пресовій конференції, в якій взяло участь понад сто американських, французьких, британських, італійських і югославських, французьких, австралійських кореспондентів. При цьому він дав теж виразно до зрозуміння, що ця співпраця між Югославією і західними країнами в жадному разі не може базуватися на будь-якому відступленні теперішнього югославського режиму від його комуністичних принципів. Тіто твердить, що єдиним бажанням Югославії в закордонній політиці є зберегти свою незалежність та вдержувати приязні культурні і господарські, як теж політичні стосунки з іншими державами на базі тої незалежности. Тіто не скривав переконання, що найбільшою теперішньою загрозою для світового миру він вважає Совєтський Союз та його імперіялістичну політику.

В СВІТІ

● **З поінформованих офіціяльних** іранських джерел повідомлено, що між захопленими кілька днів тому таємними документами комуністичної п'ятої колони знайдено готові пляни комуністичного повстання в Ірані при допомозі Совєтського Союзу та совєтської армії.

● **До голяндської пристані в Ротердамі** причалив перший в мирному часі контингент канадійських військ в кількості 428 офіцерів і вояків.

● **Італійці засудили** на досмертне ув'язнення колишнього німецького ес-еса Редера за вбивство понад 1,000 цивільних італійців сім років тому.

● **Комуночеський премієр** Запотоцкий натякнув в парляменті, що його уряд не думає звільнити з ув'язнення американського кореспондента Овтіса.

● **Совєтський журнал** „Новое Время" гостро критикує американського амбасадора до Москви, адмірала Алена Кірка, за його недавній критичний для Совєтського Союзу виступ в Ню Йорку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРЕЗИДЕНТ ДО РОБІТНИКІВ

Минулого тижня відбулася у Вашинґтоні урочистість, яка кидає багато світла на робітниче питання у цій країні, в минулому і сучасному. Це пошановано пам'ять Семюела Ґомперса, основника і першого президента Американської Федерації Праці (від 1881 до 1924, себто до самої смерти). Одну з площ столиці названо — Площею Ґомперса, там, де в 1933 році поміщено статую в його пам'ять. В урочистості взяв участь сам президент Труман і з цього приводу виголосив промову політично-робітничого змісту. Як відомо, президент Труман завдячує свій вибір у величезній мірі зорганізованому робітництву, себто в першу черґу Американській Федерації Праці, яка підтримувала його кандидатуру всіми засобами.

Немає двох думок, що коли президент промовляв на торжестві в пам'ять Ґомперса, то цілком певно мав на увазі також і нові президентські вибори, що прийдуть за рік, можливо не так дуже дбаючи про свою власну особу, як про перемогу своєї партії. З цього боку треба глядіти на ту його критику, яка відносилася до „окремих інтересів", що завжди стояли проти робітництва, яке змагається до поліпшення своєї долі. З тими „окремими інтересами", як виходить з промови президента, доводиться йому і тепер боротись. Говорячи простою і ясною мовою виходить так, що Демократична партія, яка вже так довго при владі, дбала за робітника, зокрема за цього упослідженого, але інакше з Республіканською партією, якою кермують ті багатії, що дбають тільки про свої „окремі інтереси". Президент Труман вправді цього так виразно не сказав і по імені партій не назвав, але кожний розумів, про що йдеться. Бо ж президент малощо не зарахував цілої робітничої програми Ґомперса та його наступника, Вилйема Ґріна, до програми демократичної адміністрації, стверджуючи, що вона майже повністю здійснена, бо що не вдалося здійснити, то це вина тих, що заступають „окремі інтереси". Це вже виборча аґітація. Загального значення у промові президента є те, що відноситься до самого робітничого руху в Америці, який вважається змаганням робітництва до людської справедливости. Таким він, підкреслив президент Труман, повинен надалі і залишитися. Ґомперс говорив, що змагання до справедливости вимагає — боротьби. Це, казав президент, є добра філософія для трейд-юнійного руху, а також і для політичних рухів.

Президент Труман обговорив загально поступ американського робітництва від часу Ґомперса. Згадуючи за робітничі здобутки щодо заробітньої платні, безробіття, соціяльного забезпечення і т. п., він визнав, що ще залишились в Америці такі, що думають в першу черґу тільки про зиски, а заробітню платню, вважають за щось таке, що є додатком. Проте, заявив з притиском президент Труман, всі ми в Америці розуміємо, що як буде добре жити фармерові й робітникові, то всім нам буде добре. Президент дав признання робітничим юніям за боротьбу з комунізмом — „смертельним ворогом" зорганізованого й вільного робітництва. „В Америці робітникові краще живеться, ніж жилося робітникові в цілій історії", говорив президент, а, піднісши голову і споглядаючи на масу слухачів, додав ще таке: „Хай вам ніхто не торочить нічого іншого; це правда, якщо тільки така була колинебудь в світі".

Очевидно, це останнє було звернення до тих, що намагаються баламутити американське робітництво „робітничим раєм" у Совєтах.

Злучені Держави і Ватикан

Президент Труман наменував ген. Марка В. Кларка американським амбасадором до Ватикану. Цей крок не має прецеденту та видвигає низку питань, відповідь і розв'язка яких може становити новий межовий пункт в закордонній політиці Злучених Держав. З цього найменування виникають запити: Чи матиме Ватикан теж свою амбасаду у Вашинґтоні? Чи Злучені Держави переговорюватимуть з Ватиканом договори встановлення американсько - ватиканських стосунків? Чи можливо, щоб на підставі таких договорів Злучені Держави дозволили своїм католицьким священикам мати зв'язок з „закордонною державою"? Такі й подібні питання створили справжню проблему навколо останнього рішення президента Трумана й її намагатиметься розв'язати нова сесія Конґресу, якщо ця справа буде ще тоді актуальною, в чому дехто сумнівається.

Призначення американського амбасадора до Ватикану вияснюється офіціяльно як тільки признання теперішньої сили Католицької Церкви в світі. Проте, ген. Кларк не може обняти свого нового посту, як довго він не буде апробований Сенатом. До того окремий закон з 1870 року забороняє військовим особам займати будь-який офіціяльний цивільний пост і тільки Конґрес (обидві палати) має право ухвалити відповідний і н д ив і д уальний виїмок, як це вже було зроблено з призначенням ген. Маршала на пост секретаря оборони.

Ще складніша справа з самим призначенням амбасадора до Ватикану, без різниці на те, хто цей пост мав би зайняти. Президент має право призначувати т зв. особистих амбасадорів і такого він вже мав у Ватикані. Але формальне призначення амбасадора на закордонно-політичній базі вимагає потвердження більшістю голосів в Сенаті, а крім того обі палати Конґресу мають ухвалити відповідний бюджет на вдержання такої амбасади, що є рівночасне з самою її апробатою.

Якщо б ген Кларк дістав потрібну апробату Конґресу, тоді він буде американським амбасадором до найменшої країни, з якою Америка вдержувала б дипломатичні стосунки. Ватикан має тільки 1,025 мешканців. Досі 43 країни мають дипломатичні стосунки з Ватиканом, а з того тільки 18 мають там своїх амбасадорів, а інші тільки представників. Амбасадорів мають у Ватикані тільки католицькі країни, й ЗДА були б у цьому випадку виїмком. Протестантські країни, як Британія і Голяндія, мають у Ватикані своїх представників, а інші протестантські країни, як Норвеґія, Швеція і Данія, там взагалі не мають жадного представництва.

Президент Рузвелт, а після нього теж президент Труман, як уже згадано, розв'язали справу американського представництва у Ватикані при допомозі „особистих амбасадорів", що мали таку формальну рангу, але не мали її фактично, та не діставали платні. Таким особистим амбасадором президентів ЗДА у Ватикані був впродовж 10 років — від 1940 до 1950 — Майрон Тейлор. Ватикан зі свого боку має у Вашинґтоні Папського делеґата — а не амбасадора чи нунція. Папські нунції виконують звичайні дипломатичні функції та переговорюють безпосередньо з урядами країн, в яких вони пеербувають.

Католицькі країни, що вдержують з Ватиканом звичайні дипломатичні стосунки, мають в більшості окремі договори з Апостольською Столицею, на підставі яких нормується становище Католицької церкви в тих країнах та католицьких священиків. Навряд чи існує будь-яка можливість такого договору теж між Ватиканом і ЗДА; договір мусів би мати апробату щонайменше двох третіх голосів в Сенаті.

Рішення президента Трумана відносно амбасадора до Ватикану викликало відразу багато суперечностей в країні. Протестанти вважають, що президент своїм рішенням порушив принцип відділення церкви від держави. Вони теж відразу видвигають справу законної реєстрації католицьких священиків, як „агентів чужої держави", якщо б Америка мала призначити свого амбасадора до Ватикану і тим самим визнати католицький світ, як такий, державою.

Америка у своїх початках вже мала дипломатичні стосунки з Ватиканом, але тоді Папа був фактичним володарем великої території. Ці зв'язки тривали приблизно 70 років і були перервані в 1868 р. Два роки раніше, під час конфлікту між Ватиканом та італійським королем, в Америці були серйозні пропозиції, щоб Папа встановив свою столицю в цій країні. Але конфлікт полагоджено, і Папа залишився у Ватикані. В 1868 році американсько-ватиканські стосунки перервано простим способом: Конґрес відкинув бюджет на вдержання американського представництва у Ватикані.

Навколо нової пропозиції президента Трумана, який — до речі — сам є протестантом, ведеться тепер в країні широка полеміка. Рішення президента вияснюються не тільки в рямках закордонної політики, але й внутрішньої, головно зв'язаної з недалекими виборами нового президента.

Дві російські акції—одна українська відсіч

ЗАЯВА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ НЮЙОРКСЬКОЇ ФІЛІЇ ДОБРУС-У І ПРИЯВНИХ ГОСТЕЙ 20 ЖОВТНЯ 1951

Загальні збори членів ДОБРУС-у в Ню Йорку за участю численних гостей, заслухавши і обговоривши доповідь про поліційно-руїнницьке панування большевицької форми російського імперіялізму на Україні та провокаційні заходи російських біло-еміґраційних груп, констатують таке:

1. По другій світовій війні большевицька Москва ще більше посилила безоглядний курс на викорінення будь-яких форм українського н а ц і онального відродження: шибениці в Києві, масові арешти, розстріли й заслання в північні й азійські простори СССР, в тому й примусово та добровільно репатрійованих українців, розгром західно-українських земель, з яких депортовано понад 25% населення, ще більше посилення колгоспної кріпаччини через так зване укрупнення колгоспів, розгром української культури, ще більш хижацька економічна експлоатація Москвою української колонії і тому подібні речі супроводжуються одверто - безоглядною примусовою русифікацією України та інших поневолених підросійських народів. На місце знищених і вивезених українців Москва поселює переселенців із Росії. Великий 50-мільйоновий народ з його віковою культурою заповзялась Москва якнайскоріше стерти з лиця землі, з географічної карти світу, як вона вже зробила це з меншими і слабшими поневоленими народами — кримськими татарами, інгушами й чеченцями, кабардинцями і балкарцями, калмиками і німцями Поволжя.

2. Лихоманкові темпи цієї народовбивчої „роботи" червоної Москви пояснюється тим, що Москва готується до нової загарбницької війни для встановлення свого тотального панування над усім світом. Знаючи з досвіду II-ої світової війни, що поневолені підсовєтські народи не хотять проливати кров за поневолювача і бажають йому лише повної поразки, Москва хоче наперед підрізати ті народи і зламати їхній революційний визвольний потенціял. Так робила Москва в роки перед другою світовою війною (голод і єжовський терор у 30-х роках), так робить вона й тепер. Під час другої світової війни, побачивши свою катастрофально швидку поразку, Москва масово ширила чутки про наступне зм'якшення режиму по війні, про більшу національну волю, щоб тим скапітулювати на свою користь масовий український спротив німецькому теророві. Вона навіть дозволила вивезеним насильно до Уфи українським письменникам писати патріотичні вірші про любов до України і робила інші тому подібні фальшиві заходи, які свідчать, з одного боку, про страх Москви перед Україною, а, з другого боку, про її підлу хитрість і підступність. Бо сьогодні, поки ще нема загальної війни, та сама Москва катує тих самих письменників за ті самі патріотичні українські вірші, які були написані за її ж таки наказом у критичну для Москви хвилину минулої війни. Сьогодні Москва винищує всіх тих, що боролися проти німців за національне визволення України. Одночасно прикриває своє народовбивство запровадженням прапору й гімну Української РСР.

3. Всі ознаки і факти, що доходять закордон із СССР, показують, що цей новий наступ Москви згуртовує український народ в єдину силу єдиного бажання, єдиного настрою. Цей інстинктивний відрух внутрішньо-національної єдности перекидається і на взаємини між собою поневолених народів. Не даром сиплються кари на білорусів, азарбейджан, туркмен, грузин та інших за те, що вони підтримують настрої українців, перекладають на свої мови національно - патріотичні українські твори. Недарма за прояви такої самодружби з боку українців до інших поневолених народів Москва б'є українців. Але Москва не помічає, що переслідуванням дружби поневолених народів вона роздуває визвольний священний вогонь тієї дружби. Велика ідея „Азіятського Ренесансу" як гасло протимосковського єдиного визвольного і творчого фронту народів підсовєтської Евразії, — стає сьогодні бойовим революційним кличем і запорукою дружби й співпраці тих народів і просторів після їх визволення з вікової кормиги російського централізму й імперіялізму.

4. Саме в той час особливо жахливого наступу й терору червоної Москви на поневолені підросійські народи вперше за всі 33 роки своєї еміґраційної сплячки звернула свою увагу на національне питання російська еміґрація. При цьому виявилось, що російська еміґрація або явно (Мельґунов), або приховано (Керенський та ін.) схвалює і бере за основу своїх калькуляцій і надій російський протинаціональний терор у нинішній СССР. Це здається неймовірним, але в суті речей — це, на жаль так. Мельґунов висловив надію, що поки дійде до загальної війни з СССР — большевики вже закінчать процес уніфікації СССР, тобто, іншими словами — закінчать знищення поневолених націй. А „Соціялістіческьій В є с т н і к" писав, що можна в усьому обвинувачувати Сталіна, але одно треба за ним визнати — він не розчленитель російської імперії. Треба підкреслити, що такою обскурантською мовою не говорить сам Сталін. Російська еміґрація відстала у фразеології від російських правлячих большевиків щодо національного питання на пів століття. Мабуть саме тому вона на еміґрації, а Сталін у Кремлі. Московський диктатор досконально знає силу національних історичних рухів в СССР і тому він на словах і навіть у програмах та конституціях записав майже все, чого ті народи владно вимагали й вимагають. Сьогодні в СССР поневолені народи змагаються не за обіцянки й слова, не за юридичні права, а за здійснення словесно і юридично вже давно визнаних обіцянок, слів і юридичних формул. Тобто, за реальну свободу від російських поневолювачів. Московська еміґрація проспала великий історичний переломовий період національних революцій, наслідком яких російська імперія уже не сміє появлятися на офіційних мапах під своїм справжнім іменем, а тільки під ґанґстерським псевдом СССР, яке одначе вже розшифрували народні маси і ненавидять ще більше, як стару матушку — тюрму народів — Росію. Не заперечуючи большевицької практики в національних справах і відстаючи від большевиків у національній фразеології, російська еміґрація використала нагоду створення свого політичного центру не проти Кремля, а проти українського національно-визвольного фронту, вживаючи проти української еміґрації таких саме виразів, як і НКВД та заливаючи свою пресу антиукраїнською пропаґандою.

5. Найганебніша форма цього походу проти національно-визвольних сил — це спекуляція за допомогою американських приватних фондів і комітетів на темних шкурних елементах і організація розкладової п'ятої колони — малоросійства, що вербується з елементів шкурних, зросійщених і підставлених з російського середовища, заперечуючи всім українським домашнім і еміґраційним організованим силам право бути речниками українського народу, російська еміґрація не соромиться називати себе речником не тільки всього російського, а й усіх неросійських народів СССР. Стара московська тактика обезголовлювання українського народу шляхом компромітації, фізичного винищення та інших форм „упразднєнія" української інтеліґенції з разючою однаковістю застосовується і червоною і білою Москвою.

6. В цих умовах балачки деяких російських еміґраційних груп про федералізм виглядають, як звичайне шарлатанство, значно цинічніше, ніж заяви червоної Москви про національну волю, суверенність та добровільний союз підсовєтських республік. Кожному хто хоч трохи знає минулу й сучасну Росію, ясно, що в Росії ніколи не було справжніх федералістичних рухів, а тим більше тривалих партій. Незначні винятки (деякі з декабристів, Герцен) лише підкреслюють залізне правило: федералізм глибоко чужий російській політичній ментальності, яку не можна уявити собі без централізму в його найгидших поліційних і бюрократичних та напасницьких формах. Деякі росіяни на словах визнають часом федералізм, але на ділі вони не можуть подолати в собі централістичних тенденцій ні на хвилину. От і тепер вони хотять нічого іншого як того, щоб поневолені Росією народи „федерувались" із їхнім централізмом. Дякуємо за такий федералізм! Ми вже маємо його від Сталіна!

Українська політична думка від часів Хмельницького, через Кирило-методіївців, Драгоманова, українських передреволюційних есерів і есдеків, через гетьманців 1918 р. і нарешті аж до українських ідейних комуністів — усе змагалася за федералістичну перебудову підросійського Сходу? Царі і їх спадкоємці зрадили і потоптали переяславську угоду, знищили кирило - методіївців під оплески навіть таких проґресивних росіян як Бєлінський, зацькували Драгоманова, засилали і розстрілювали соціялістів (в тому й за уряду соціяліста Керенського), громили гетьманців - федералістів і нарешті винищили до ноги всіх українських федералістів-комуністів. Чи міг український народ пройти мимо такого страшного досвіду вікового українського федералістичного руху з російським тотальним централізмом усіх його мастей? Ясно, що не зміг і вже зробив свій остаточний висновок: лише нещадною силою, великою революцією, непримиренною боротьбою у святому союзі з іншими поневоленими народами розгромити ненависну вікову російську тюрму народів, утворити незалежні національні держави і тим раз і назавжди відучити росіян від їхнього антилюдського централізму, імперіялізму, загарбництва і топтання волі інших народів. Це вже остаточний присуд історії і нема сили в світі, яка цей присуд могла б скасувати. Бо це присуд Божий. Що скоріше зрозуміють цю логіку історії росіяни, то краще для них, для нас і для всіх вистражданих у віковій російській неволі народів Сходу, то скоріше запанує на тому Сході свобода і лад. Федералізм рівних і однаково самостійних, федералістів, такий, як його хоче витворити сьогодні Західня Европа, завше буде на наших свободолюбних прапорах і вже ні один російський централіст та імперіяліст не матиме змоги ним спекулювати. Запорукою тому досвід вікового українського федералізму з Москвою. І саме тому ми за самостійну Україну, за самостійну національну Росію, Грузію, Білорусь та всіх інших народів сходу держави. Бо тільки вільні і рівноправні можуть федеруватися. А зфедеровані раби — це просто тюрма. І ми ніколи не складемо зброї проти ненависного російського імперіялізму й централізму, а їхніх п'ятиколонників — „презренних малоросів", отих червоних мануїльських і білих брюховецьких, з огидою відкидаємо, як викидається нагноєння з ран, що їх зазнав наш прекрасний свободолюбний народ у своїй великій історичній визвольній революції: Нема миру ані перемир'я з червоним і з білим імперіялізмом Москви!

Єднайтеся ж поневолені народи!

За єдиний фронт великого визвольного бою!

За мирне і вільне співжиття після перемоги над напасником!

П. Заярський

СЕРГІЙ ЄФРЕМОВ

(До 75-ліття з дня народження)

4

Українське письменство — це світоч, що осяватиме й п о к а з у в а т и м е дорогу до найвеличавіших в с е л ю д с ь к и х ідеалів. Такі думки висловлює С. Єфремов в кінцевому розділі своєї прекрасної книжки, яку закінчує такими словами, повними непохитної віри в краще майбутнє свого поневоленого народу: „Це визначає не тільки національну, а разом і світову ролю українського письменства й те місце, що — рано чи пізно — а повинно воно зайняти в історії світової культури".

„Історія українського письменства" С. Єфремова — це настільна книга кожного українця. Не тільки своїм глибоким змістом, а ще й своїм надзвичайно цікавим і захоплюючим викладом, своєю в найвищій мірі досконалою мовою, яскравою, барвистою, образною, своїм невимушеним легким стилем, своєю зовнішньою і внутрішньою величною красою книга С. Єфремова про українське письменство належить до найкращих зразків нашої наукової прози. Надаючи таку велику вагу рідному слову, С. Єфремов був найкращим знавцем української мови, він опанував і вивчив найтонші й найінтимніші тонкощі її, він володів, як ніхто інший, її таємницями, її найціннішими скарбами, її дивними чарами, її найтоншими запахами, її найвищими естетичними якостями. Довершеність і особливу досконалість мови писань С. Єфремова відзначив найвидатніший укранський мовознавець академік А. Ю. Кримський, рекомендуючи членам Української Академії Наук обрати С. Єфремова на дійсного члена УАН: „Коли б усі критичні статті, розвідки, рецензії і дрібні замітки Сергія Єфремова видати окремою книгою, то це буде чудовий матеріял для історії новітнього письменства — матеріял, який і дальшими поколіннями читатиметься з захопленим інтересом, бо все, що пише Сергій Єфремов, він пише картинно, жваво, дотепно, розумно і прекрасною, бездоганною зразковою українською літературною мовою. Для філолога-стиліста, для літератора-пуриста, який боронить чисту народність в нашій мові, читати статті Єфремова — одна суцільна насолода та втіха. І це треба сказати не тільки про наукові статті Єфремова, а взагалі про всі його писання".

Літературна спадщина С. Єфремова надзвичайно велика: тільки до 1919 року він надрукував понад 3000 праць, з них 956 праць, що мають науковий інтерес. А за час від 1919 року до 1929 року С. Єфремов виявив надзвичайно велику і енергійну наукову діяльність, публікуючи сотні нових праць, серед яких були наукові розвідки великої цінности. В самому розпалі цієї надзвичайно плідної і творчої діяльности, коли видатний учений і талановитий критик був у зеніті своєї творчої активности і творчих здібностей, н е в б л а г а н н а ворожа сила ґвалтовно спинила цей творчий розгін велетня української науки і культури... Єфремову було тоді тільки 52 роки... він був міцний, здоровий, здатний ще довгі і довгі роки, до того ж найкращі для наукового працівника роки, працювати на ниві української національної культури, збагачуючи її все новими і новими досягненнями, новими і новими, що далі ціннішими здобутками. В большевицьких умовах арешт Єфремова і суворий присуд фактично досмертного ув'язнення з позбавленням працювати над улюбленою ділянкою української науки — дорівнюється смертній карі тільки з більшою жорстокістю. Присуд над Єфремовим — це був тяжкий непоправний удар по українській культурі, це одночасно було знищення надзвичайно цінного наукового вкладу в нашу культуру, який би вніс С. Єфремов, коли б він був на волі останні десятиліття свого творчого життя. Але й та літературна спадщина, що її не змогли знищити большевики, має надзвичайне значення, вона підвела наукові основи під наш національно-визвольний рух, вона була, є і буде тим могутнім яскравим світильником, що розганяє темряву московської неволі. Ця спадщина виховала покоління свідомих українців. Вона викликала не в одного юнака-гімназиста чи студента великий інтерес і любов до рідного письменства і тим визначила на все життя не тільки його світогляд, а й фах українського літературознавця. І ніякі большевицькі репресії не в силі знищити того світла і тепла його численних праць. Зігріті великою любов'ю до Рідної України і напоєні особливим ароматом правдивого євшан-зілля, глибоко темпераментні і захоплюючі писання С. Єфремова ще довго будитимуть гарячий відклик у серцях своїх читачів.

(Закінчення).

Мирослав Прокоп

РОСІЙСЬКІ ЕМІГРАНТИ І УКРАЇНСЬКА ВИЗВОЛЬНА СПРАВА ЗАКОРДОНОМ

II.

Примари імперіялізму переслідують російську провідну верству

Коли уважно приглядатися розвиткові подій впродовж останніх місяців серед російської еміграції і коли порівняти російські пляни, думки й концепції з тим, до чого прагне сьогодні Америка та за що боряться поневолені в СССР народи, то можна ствердити одне, дуже характеристичне явище. Формально, всі названі сили, отже і російська еміграція і еміграції поневолених народів і Америка та її західні союзники, знайшлися по цей бік залізної заслони і своєю метою визнають боротьбу проти большевицького Кремля. В час однак, коли захід, а зокрема поневолені народи СССР та їх еміграції мобілізують себе на активну оборону чи боротьбу проти Кремля, російська еміграція, що формально знаходиться ніби то в цьому самому спільному фронті, свої найбільші зусилля спрямовує на забезпечення цілости російської імперії по упадку большевизму, а саму боротьбу проти Сталіна допускає настільки, наскільки це має уможливити її зайняти його місце.

Це не є припадок, що зарівно у Фюсені, як і в Штутгарті, чи Мюнхені, як перше і основне питання дискутувалося росіянами національне питання в СССР. Це не є припадок, що питання це і далі не сходить зі сторінок російської преси. Тим не менше воно дивне. Бо треба було сподіватись, що в час, коли з великим пропагандивним шумом і щедрими американськими фондами підняла російська еміграція антибольшевицький прапор, вона запрезентує світові певні конкретні пляни й концепції боротьби проти кремлівської тиранії. Правда, у зв'язку з постанням т. зв. Ради Визволення Народів Росії, заговорено чимало про певні технічні прийоми будучої акції, про потужні радіостанції, мільйонові тиражі листівок і звернень, брошур і т. д. Це однак при більших американських фондах виглядає самозрозумілим.

Але, натомість, як мало почули ми про ці могутні ідеї й гасла, що мали б підняти проти російського большевизму мільйони поневолених ним мас, як мало довідався світ від російської еміграції про нові, мобілізуючі маси політичні концепції, що поставили б перед винищуваними тоталітарною імперіялістичною системою народами перспективи справді вільного національного і соціяльного розвитку, і ставили б їх до боротьби! А втім, для кожного, навіть поверхово обізнаного з большевицькою дійсністю ясним є те, що для боротьби з тою системою треба великих ідей, передусім ідей національної і соціяльної свободи, в які маси повірили б і були б готові за них боротися. Безперечно, для зрушення підсовєтських мас для боротьби проти Сталіна треба ще й відповідної нагоди. Але така нагода була напр. в періоді минулої війни, а тим не менше маси дуже скоро опинилися в полоні большевиків. Бо чим інакше, якщо не правильною політичною плятформою хочуть російські емігранти звоювати Сталіна? Чейже власного війська в них немає. А армії західних народів, зокрема Америки також не схочуть кривавитися за російські інтереси.

В такій ситуації, якщо справді робити свою декларацію боротьби проти большевизму реальним ділом, треба б російській еміграції названі мобілізуючі кличі видвигнути. Але чи ж це можливо? Хай наділа послухають нам те, що вона досі в тому напрямі зробила, тобто той ідейний зміст, що його вона для боротьби з большевизмом видвигнула.

Правда, треба признати, що деякі із проповідуваних тут росіянами гасел (знищення колгоспів, індивідуальна свобода) є гаслами присмільними для підсовєтських мас, якщо очевидно, за словними деклараціями стоятимуть діла.

Але як стоїть справа зі свободою народів? Як відомо в сучасному СССР в жахливий спосіб угнітаються т. зв. союзні республіки. Це, ніколи не буть, за весь час існування російської імперії, з вийнятком хіба періоду валуєвщини, так дуже не переслідувалися українська, білоруська, грузинська й інші національні ідеї, ще мабуть ніколи досі так не шалів на тих просторах до білости розжарений російський великодержавний шовінізм. Від відомого тосту Сталіна з 1945 року на честь російського народу за його вірну підтримку большевицького режиму (це стараються промовчати російські емігранти), наче за помахом магічної палочки, на всіх мовах СССР величається все російське, пеани пишуться геройзмові російської нації, її кажеться величати іншим народам. А вже якщо йде про приписування російському генієві всіх винаходів модерної техніки, то претензії висунені росіянами такі широкі, що справляють в гумор навіть найбільш відданих західних адораторів російської імперії.

Ясно, що такий, офіційно в СССР проповідуваний російський національ-шовінізм є серйозною небезпекою для ідеї мирного співжиття народів. Бо від сталого повторювання передовости російської культури, тільки крок до ідеї передовости російської раси, до винищування народів на її користь інших народів. А до якої катастрофи може довести народи расизм, про це повчає нас приклад Гітлера.

Значить, побіч насильницької соціяльно-економічної системи визиску трудящих в СССР, побіч диктатури і терору над одиницею існує національ шовінізм і імперіялізм. В ім'я його винищуються цілі народи, в його ім'я моральним і фізичним тортурам піддаються українські, грузинські, білоруські громадські і культурні діячі, обвинувачені в місцевому націоналізмові. Чи чув хтонебудь натомість в останніх роках про те, щоб за російський шовінізм обвинувачено когонебудь з російських письменників? Сосюрі заборонено любити Україну, її культуру і її традиції, але російським письменникам дозволяється величати російську імперію, навіть якщо йде про імперію Іванів Грозних, Петрів і Катерин. Чи це зло зі становища ідеї співжиття народів і вимог міжнародного миру? Безперечно так. Чи без його усунення неможе бути миру на сході Европи? Ясно, що бути не може.

Як же думають з отим існуючим злом боротися російські емігранти? Яку велику прогресивну ідею міжнародної співпраці і свободи народів вони видвигають, щоб до неї приєднати поневолені народи СССР?

Це виглядає на глум, але декларативно вони дають поневоленим народам менше як формально дав Сталін. Безперечно, Сталін прикриває брехливою формою жорстокий зміст, але яка гарантія, що побовання поневолених народів у відношенні до евентуальної практики російських демократів не є оправдані? Бо ось: Формально російська демократія на еміграції обіцяє народам самоозначення і плебісцити. На це треба сказати: Така пропозиція є безномічним намаганням відірваної від життя в СССР еміграції завернути колесо історії більше як на чверть сторіччя взад. А досвід показує, що такі реакційні спроби були завжди невдачні. Бо, хоч прапори союзних республік є реклямовими вивісками, то тим не менше, як свідчать очевидці, ніхто сьогодні в Москві не думає про Україну як південь Росії, але як про окрему республіку. Очевидно, що так само думає український нарід і так думають інші народи СССР про свої союзні держави.

Як же можна в такій ситуації супроти тих же народів висувати постулят, що є безсумнівною реакцією навіть в порівнянні з реакційною сталінською системою? Як можна переходити до порядку над більш як триддятирічною боротьбою поневолених народів за їх власні держави, тобто за здійснення того, що їм загарантовано в обов'язуючій ще конституції? Як можна нехувати історичні факти існування цілого ряду незалежних республік України, Грузії, чи Білорусі, що були в свій час визнані не тільки провідними державами заходу, але також тодішнім урядом Росії?

Та можна тут закинути, що поскільки російські демократи стають на становищі самоозначення і обіцяють респектувати виявлену у всенародньому голосуванні волю власної держави, то вони, російські демократи, цю волю все ж будуть респектувати.

На це треба відповісти, що по перше більшість з тих демократів вже сьогодні заявляють, що вони однак змагатимуть до єдности російської імперії. Подруге, український нарід не потребує самоозначатися, бо він вже раз самоозначився словом і ділом в боротьбі за свою Українську Народну Республіку і після її валення і поваления, білою і червоною Москвою, свою вірність тій ідеї вільної республіки документував і документує боротьбою, що триває досі. А потретє — вже те, що пишуть сьогодні російські демократи про умови захвалюваного ними плебісциту не може в нікого викликати ентузіязму за вийнятком запеклих російських імперіялістів. Бо що думати про умови, які хотіли б для такого „всенародного голосування" створити на Україні якісь Байдалакови чи Мельгунови, коли такі визначні російські демократи як Абрамович і С. Шварц пропонують, щоб плебісцит відбувався в Україні за участю в ньому всіх навезених большевиками в Україну російських колоністів і з виключенням від голосування всіх тих українців які були з України усунені большевицьким насильством? Поскільки узгляднити, що таких українців є мільйони, і поскільки на мільйони також числити навезених на Україну російських прикажчиків, то ясно, чого російські емігранти хочуть. Та це не важне, бо такого плебісциту Україна очевидно не робитиме. Але важне що інше. Важне те, що тут, у цьому прийомі, російські демократи не тільки схвалюють всі большевицькі злочини у відношенні до поневолених народів, але також самі в своїй майбутній політиці на територіях України, Грузії, чи Білорусі, думають послуговуватися якраз тими сталінсько-імперськими колонізаторськими елементами, отими ославленими „гаспадамі ташкентцами", що їх руку на собі пізнали до схочу всі поневолені народи. На що саме? А напевно не на те, щоб насаджувати в Україні демократію. Хіба що муравйовського типу.

Вкінці: всі оті антинародні практики російські емігранти проповідують вже сьогодні, тобто, коли всі вони ще у різних Ню Йорках, Мюнхенах і Парижах, коли немає в них ще жодної влади. Якою тільки мовою вони не заговорили б, коли б одного дня вони засіли у Кремлі і почули б за собою всю силу відновленої імперії? I врешті найважливіше: Як можна з такою саме реакційною концепцією йти на повалення большевизму?

Але, як видно, похмілля імперії притемнює можливості реальної оцінки фактів.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ?

10—24 жовтня, 1901 р.

УКРАЇНЦІ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ

Українці не назагал слабі політики. Це слідно найкраще в старім краю. Брак рішучости, свідомости своєї цілі, брак солідарности і угодовство—ось прикмети великої частини наших старокраєвих політиків. Ті самі недостачі бачимо і в американських українців. Правда, нас тут небагато, а горожан таки зовсім незначне число, одначе й тут слідно старокраєві хиби, особливо хрунівство. Політична робота спочиває на плечах кількох людей, а більшість наших людей голосує за матеріяльні користи для себе. Деякі більше впливові люди дістають заплату за голоси в такий спосіб, що дістають дрібненькі уряди. Щоб направити лихо, треба людей освідомлювати політично й організувати українські горожанські клюби. Такі клюби могли б з часом об'єднати себе в одно політичне тіло і мати вплив на вибори.

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У КАНАДІ

З припоручення Митрополита Кир Андрея Шептицького і на безчисленні прохання канадійських українців я вже в дорозі до Канади і за два тижні надіюся побачити українців у Винипегу. Опісля повідомлю українських поселенців по колоніях, коли до них приїду. Маю намір відвідати всі громади, полагодити їхні духові потреби, а також постаратися душпастирів для них. — **о. Василь Жолдак**, гр. катол. священик.

ВІСТІ З ГРОМАД

У Мейфілд, Пенсилвенія, збудували нову українську церкву і парафіяльний дім коло неї. Її образок поданий в „Свободі". Благословення відбулося 20 жовтня. — До міста Мт. Кармел приїхав представник „Свободи" Сава Чарнецький, почав ходити поміж українців для збирання передплати на газету та продавати українські книжки. — У Винипегу, в Канаді, засновано три братства: мужеське, св. о. Миколая, жіноче св. Тройці і дівоче, ім. св. Ольги при церкві св. Володимира й Ольги. — Великий бaль уладжує українська школа танців в Олифанті на 19 жовтня. — о. Григорій Кульчицький, український священик з Самбора в Галичині, приїхав до ЗДА. Він обняв парафію в Реймі, Па.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ І СПІВЛАСНИКАМИ ДВАНАДЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО СОЮЗОВОГО МАЙНА!

НАШ КУЛЬТУРНИЙ РЕФЕРЕНДУМ

Проголошуємо дальшу листу тих, які своїм замовленням на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, що має появлятися як недільне видання „Свободи" від початку наступного року, виявили своє бажання піддержати наш суспільний культурний прогрес.

ЛИСТА ч. 9.

Ангел Олекса
Бабяк Павло
Бабій Михайло, д-р
Балабан Михайло
Балабан Віктор
Бартко Стипан
Брикайло Василь
Бурчицький Михайло
Чайківський Михайло
Чорномор Василь
Делькевич Володимир
о. Долинський Леонід
Дикан Микола
Федорович Юрій
Фікташ Михайло
Галандюк Осип
Гайдарівський Василь
Гаврилів Анна
Глинянський Степан
Горняткевич Дам'ян, проф.
Гош Клявдія
Гурний Ігор
Івах Агафія
Яцдевич Лев
Яворський Т. Л.
Юрчишин Дмитро
Каеараба Володимир, д-р
Каратницький Богдан, д-р
Кардаш Микола
Кавалець Ярослав
Комар Т.
Коновів Юрій
Корчинський Зенон
Королишин Иосиф
Королюк Олександер
Ковінко Юрій
Кручовий Володимир
Кривопуск Микола
Кукрицький Василь
Кульчицький Володимир
Кузів Роман, д-р
Літинський Володимир
Лучанко Г.
Макогон Іван
Макух Юрій
Малюк Іван
Малиц Марія
Мандзюк М.
Марків Роман
Марко Володимир
Матчак Степан
Матчак Віктор
Матлий Филип
Мазур Андрій
Мороз В., інж.
Мушкевич Е.
Микитин Каролина
Одчинська Ліда
Олійник М.
Онишкевич Еміля
Остапчук Петро
Пацюк Андрій, інж.
Патра Андрій
Павлів Остап
Покора Стефан
Політило Матвій
Попович Володимир
Прадищук Андрій
Присяжний Павло
Пришляк Олександер
Ратич Ганна
Равлінко Теодор
Сас-Яворський, А., д-р
Савчук Михайло
Щербанюк Григорій, д-р
Сенишин Ярослав
Шуст Олександра
о. Шуст Ярослав
Швак Антін
Стеткевич Осип
Столярчук Дарія
Сусля Володимир
Швець Андрій
Тарнавський Іван
Тихий Дмитро
Тимко Андрій
Український Юрій
Верещак Ілля
Вишиваний Василь, д-р
Задорецький Михайло
Зарицький Антін
Захарченко Дам'ян
Захарчук Дмитро І.
Загайкевич Роман
Зазулин Юрко
Збитнюк Ян
Зінченко Яків
Зобнів Мирослав
Зубаль Ярослав
Жук Іван

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

• ПРАЦЯ •

• РОЗШУКИ •

Пошукую інженера **ВОЛОДИМИРА ЩУЛЬ** (Шуля), котрий перебував до 1949 р. в Німеччині в місті **Нюрнберг-Ф'юрт**, а відтак приїхав до Ню Йорку. Хто би про нього знав, або він сам, прошу ласкаво повідомити на адресу:

IVAN OLIYAR,
3130 W. Mt. Vernon Avenue
Milwaukee 8. Wisconsin

Пошукую **Марію Юлію ДЕМКІВ** з дому Ваньо, родом з Буска, жену бл. п. о. Николая Демків, котра перебувала на скитальщині. Зголоситись прошу на адресу: **Catherine Wichorek** з дому Іванишин з села Болотні, **5487 Cecil, Detroit 10, Mich.**

Пошукую свою сестру **КАТЕРИНУ ҐАРБАР** з дому Загачевська. Р. 1894 м. червня в Starzawi коло Chyrowa, повіт Dobromil. Прошу голоситись на адресу:

MARIA ZAHACZEWSKA
695 Harrison Ave., Peekskill, N. Y.

ПОВІДОМЛЕННЯ

З огляду на стан здоровя прошу у всіх Союзових справах адресувати до мене аж до відклику як слідує: William Zahayevich, 58 N.W. 45th St., Miami, Florida. Tel.: 89-7392

Василь Загаєвич
нотар і організатор УНС.

На Народний Фонд на 1951 Рік Зложили:

Ліста ч. 15 (по 17. вересня).

КАЛІФОРНІЯ:
Річмонд: Марія Могамед $10.
Сан Франциско: Петро Бондаренко $10.

КОННЕТИКАТ:
Бріджпорт: По $10: Божена Юревич, Іван і Софія Козак, Степан Волянський.
Гартфорд: Ілько Вельґан $10.
Ню Гейвен: По $10: Михайло Бойко, о. Антін Борса, Михайло Чапля, Осип Луців, Волод. Луців, Осип Сенета, Дмитро Шевчук, інж. Роман Трешневський, д-р Іван Турянський, інж. Іван Турянський, Ярослав Турянський, Ольга Турянська.
Стемфорд: Василь Кругляк $10.

ІЛЛИНОЙ:
Шікаго: Фред Чісбі $25. Іван Петрущак $25. Ігнатій Кутко $20. По $10: М. Х., Сергій Іллюк, Ліза Яремич, Ольга Волощук.
Моррейвил: Дмитро Брездин $10.

АЙОВА:
Репидс: Д-р В. Марчук $10.

МЕРИЛЕНД:
Балтимор: Теодор Царик $10.

МАССАЧУЗЕТС:
Лудлов: По $10: Іван Стерпак, Стефанія Стерпак.

МІШІҐЕН:
Дітройт: Український Народ. Дім $25. По $10: Ілько Бойко, Петро Федик, Василь Керницький, Андрій Маланяк, Відділ ООЧСУ, Дмитро Сапа, 23. Відд. Союзу Українок, 75. Відд. УНС, 175. Відд. УНС, Тома Винничук.
Пинканінґ: По $10: І. Заполюх, Каверина Заполюх.
Сейлин: Олексій Щуков $5.

МИЗУРІ:
Ст. Джозеф: По $10: Емілія Бульван, Казимир Бульван, Любомира Бульван, Мирослава Бульван.
Ст. Луї: По $10: Осип Цимбала, Степан Цимбала, Мих. Кульчицький, Роман Возняк.

НЮ ДЖЕРЗІ:
Ірвинґтон: Мирон Литвин $25. Евген Кахникевич $10.
Джерзі Ситі: По $10: Григ. Іванів, Степан Микитюк, Іван Ведмідь. $5: Павло Пришляк.
Магва: Д-р М. Чубатий $10.
Нюарк: По $10: Ольга Ванах, Дмитро Бобеляк, Василь Божко, Теодор Цар, Мих. Цапка, Іван Хмілевський, Мих. Гарасевич, Волод. Гординський, Нестор Королевич, В. Ковблянський, Микола Кизима, Дмитро Кузів, Евген Мацьків, д-р Ізидор Пасічинський, Олександер Смаль, Ольга Смаль, А. Сурма, П. Заболоцький. Іван Хлопецький (разом) $10. Константин Воднарук $2.
Пассейк: Микола Литвин $10.
Петерзон: Мих. і Юстина Антонів $15. С. М. $10.
Трентон: По $10: А. Деревянко, Осип Голянюк, Григ. Глушок, Мих. Мельник, І. Радинський, Волод. Петришин, Мих. Волинець. $1: Василь Синчук.
Ван Гізвил: Г. С. $10.

НЮ ЙОРК:
Амстердам: По $10: Теодор Бойко, Антін Федчук, Тарас Гапяк, Волод. Гоголюк, Мик. Якимишин, Василь Яремишин, Волод. Крамар, Ярослав Мудрий, Василь Сохоцький, Мих. Волович, Теодор Захарків. $5: І. Пастернак.
Болдвинсвил: Ярослав Вучай $1.
Бруклин: По $10: Іван Орняк, Катерина Стефанович.
Коговз: Марія Зачка $10. Павло Зачка $5.
Елмайра Гайтс: о. Волод. Довгович $10.
Форест Гилс: Д-р Неоніля П. Гайворонська $50.
Гудзон: Павло Сиротюк $10.
Ленкестер: Стефан Кін $10.
Ню Йорк Ситі: $20 замість квітів на могилу бл. пам. Мих. Павелко з Ром зложили Фенчинські, Сельські і Задорецькі з дітьми. По $10: Ізидор Івасиків, Надія Юрчинська, Степан Юрчинський, Евдокія Мартинків, Іван Мартинків, д-р Адольф Слиж, Осип Шарван, Мих. Швийк, Іван Щебивлок. $3: Д-р Іван і Уляна Козаки (надзвич даток замість участи в фестині).
Рачестер: По $10: Роман Пристай. З нагоди 30-ліття супружжя пп. Зубрицьких $21 (зложили: Марія й Олександер Цицики $10, Р. Пристай $5, Дарія й Петро Зубрицькі $3, Б. Хомяк $2, Юрчик Павлічко $1.)
Стетен Айленд: По $10: Ольга Головко, Валя Головко.
Ютика: По $10: Гринько Андроняк, Онуфрій Холява.
Велей Стрім: Теодор Сенчишин $10.
Велфер Айленд: Д-р Роман Кіцай $10.
Йонкерс: По $10: Волод. Черевко, 11 Відд. ООЧСУ.

ОГАЙО:
Клівленд: 125. Відд. Укр. Нар. Помочі „Вільні Козаки" $25. По $10: Марко Криськів, Майка Щутович.
Янґставн: Роман Горбачевський $10.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:
Ардмор: Дмитро Петрика $10.
Честер: Відд. Самопомочі (збірка на святі) $10.
Мангайм: Никифор Сліпченко $10.
Филаделфія: УКК $218.59 (з академії Петлюри). По $10: Зосим Дончук, Волод. Гарасимович, Василь Мушинка, Самопоміч (замість квітів на могилу бл. пам. Івана Прокопчука), Іван Сірий. По $5: Надія Безбородько, Степан Вілик, Семен Богословець, Семен Гарасименко, Мирослав Субтельний, Іван Теслюк.
Пітсбурґ: Михайла Малюк $10.
Скрентон: Г. Мрикало $10.
Вандеґрифт: Іван Чушак і Степан Простий по $5.

ВЕСТ ВИРДЖІНІЯ:
Гвилінґ: Укр.-Америк. Клюб $25. По $10: Іван Геляк, С. Грушкевич ст., Василь Когут, Михайло Медвідь; Дмитро Канюк $9. По $5: Ольга Когут-Цибульська, Іван Палюх. По $4: Іван Ковальчик ст., Юрій Сєвний, М. Стефанишин. Оо $3: Василь Чайківський, Олекса Папа, Іван Шелева ст., Петро Вітенко, Александер Ясінський. По $2: Петро Федаш, І. Кабала мол., Степан Канюк, Іван Карас, Ананстазія Когут,Чаруж, Катерина Когут, П. Когут, Марія Когут-Зубек, Дмитро Кудлак, І. Кудлак ст., Іван Ландяк, Василь Реваковський, Василь Серило, Іван Шелева мол., о. Склепкович; о. Терещук. По $1: А. Бліщ, Ольга Грушкевич мол., І. Кабали ст., Петро Кабала, Катерина Карас, Ірена Когут, Тереса Когут, Віра Когут, Теодор Куцло, Андрій Папа, Іван Папа, О. Павлик, А. Салек. Василь Спан, Дан. Щербатий.

ВИСКАНЗИН:
Мілвокі: Олексій Кохановський $10.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК:
Ліста ч. 12.:
Филаделфія, Па: не Василь, а Дмитро Кулька $20.
Ірвінґтон, Н. Дж.: має бути: Волод. Седорович $20. Анна Седорович $10.
Принс Фредерік, Мд.: І Леськів $10 (не Берстон Мо.).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШІҐЕН

Наші ветерани будуть машерувати!

Цього року запрошено до публічної паради і до походу вулицями Дітройту в день свята покінчення воєнних дій у першій світовій війні також і наш відділ „Об'єднання б. вояків українців в Америці".

Це свято відбудеться дня 9-го листопада (п'ятниця), бо його перенесено тут офіційно з неділі на п'ятницю.

Річ у тому, щоб наш український відділ виглядав гідно підчас паради і походу через місто! Тому закликаємо всіх українців-ветеранів з першої світової війни з Дітройту і околиці, щоб для звеличання цього державного свята зголосилися чимскорше на адресу голови ОбВУ, відділ у Дітройті:

Mr. Ivan Bilous, 5631 Ogden Str., Detroit 10, або телефонічно: Lu18613.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 4. листопада, в парафіяльній салі, зараз по Сл. Божій. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

БАЛТІМОР, МД. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 337, відбудуться в неділю, 4. листопада, на салі укр. церкви, 524 S. Wolfe St., зараз по Сл. Божій (год. 11:30). На зборах, крім звичайного місячного порядку, буде проголошений звіт і остаточний розрахунок з ювілею відділу. Всіх зацікавлених проситься прийти. — О. Стельмах, секр.

ТАРЗАН, ч. 2709. Ворог наближається цілими роями

Коли Серіф кинув свій ніж на Тарзана, лук малпочоловіка випустив довгу стрілу і поцілив нею груди гіндуса.

Ніж, вицілений проти Тарзана, перелетів попри його обличчя і втопився по саму ручку в горлі Варрика.

„Тарзане!" — закликав Д'Арнот. — „Вольф попав у полон, Варрик згинув... Ми мусимо здатися, щоб вирятувати Гелену й Лету!"